

ворічні ялинки, дикорослі плоди, гриби, ягоди, лікарські рослини, деревні соки. Перспективним є використання відходів лісозаготівельного виробництва. Їх можна переробити на паливні гранули, хвойне вітамінне борошно. Низько-сортну дров'яну деревину можна використовувати для виготовлення деревного вугілля.

Дієвим інструментом цінової політики у лісовому господарстві, який стимулюватиме комплексне використання лісових ресурсів, є проведення інвестиційних форумів та продаж інвестиційних проектів зі створення виробничих потужностей з перероблення лісових ресурсів. Державне агентство лісових ресурсів України поряд з інвестиційними проектами може реалізувати довготермінові контракти на продаж лісових ресурсів, що не користуються попитом. Цей інструмент дасть змогу створити додаткові робочі місця у регіонах з низьким рівнем розвитку промисловості та підвищити ефективність використання лісоресурсного потенціалу України. Окрім того, цей інструмент може бути цілком реалізований на рівні Державного агентства лісових ресурсів України без додаткового погодження з урядом чи Верховною Радою України.

Висновки:

1. Недосконалий розподіл функцій управління лісами та лісовим господарством позначається на ефективності формування та впровадження цінової політики у лісовому господарстві України.
2. У Концепції реформування та розвитку лісового господарства сформульовано цілі цінової політики, проте вони потребують доповнення та деталізації.
3. Ключовим органом у формуванні цінової політики у лісовому господарстві є Державне агентство лісових ресурсів України. За допомогою формальних і неформальних важелів впливу цей суб'єкт управління впливає на формування пропозицій продуктів лісу, розмір собівартості продукції лісового господарства, визначення лімітів використання ресурсів лісу.
4. Процес формування та реалізації цінової політики повинен бути прозорим, а також до нього повинні бути залучені зацікавлені особи. Узгодження інтересів зацікавлених осіб доцільно здійснювати за допомогою лісових програм, які широко впроваджені у практику творення лісової політики високорозвинених зарубіжних країн.
5. Цінова політика у лісовому господарстві України повинна бути орієнтованою на максимальне видовжування ланцюга доданої вартості продукції лісового комплексу та якомога повніше використання всього спектра лісових ресурсів держави.

Література

1. Головка А.А. Возможные пути реформирования органов государственного управления лесовым хозяйством Украины / А.А. Головка // Научный вестник НЛТУ Украины : зб. наук.-техн. прайс. – Сер.: Екологізація економіки як інструмент сталого розвитку в умовах конкурентного середовища. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2005. – Вип. 15.7. – С. 125-132.
2. Петров А.П. Оценка функций государственного управления лесами на уровне лесхозов / А.П. Петров // Лесное хозяйство : журнал. – 2005. – № 6. – С. 9-11.
3. Лісовий кодекс України : офіц. текст: станом на 08 лютого 2006 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3852-12>.

4. Концепція реформування та розвитку лісового господарства (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.04.06 р., № 208-р. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=36797&cat_id=33906.

5. Соловій І.П. Лісова політика і управління лісовим господарством на регіональному рівні в Німеччині / І.П. Соловій, А.А. Головка // Научный вестник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. прайс. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 2004. – Вип. 14.4. – С. 138-143.

6. Musselwhite G. Australia's regional forest agreement process: analysis of the potential and problems / G. Musselwhite, G. Herath // Forest Policy and Economics. – 2005. – № 7. – P. 579-588.

7. Львівська ОДА затвердила нормативи плати за спеціальне використання лісових ресурсів // Український лісовод. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lesovod.org.ua/node/1582>.

Льциур И.М., Головка А.А. Ценовая политика в лесном хозяйстве в контексте использования лесоресурсного потенциала Украины

Определена роль государственных органов управления лесами в формировании и реализации ценовой политики в лесном хозяйстве в контексте использования лесоресурсного потенциала Украины.

Ключевые слова: система управления лесами, ценовая политика, лесоресурсный потенциал, цели ценовой политики, полномочия государственных органов управления.

Lytsur I.M., Golovko A.A. Pricing policy in the forestry sector in the context of using Ukraine's potential of forest resources

The role of government forest management in developing and implementing pricing policies in the forestry sector in the context of using Ukraine's potential of forest resources was defined.

Keywords: forest management, pricing policy, potential of forest resources, goals of pricing policy, the powers of public bodies.

УДК 338.532

Доц. О.В. Врублевська, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ЦІНОВА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ ТА ЗМІНА РОЛІ ДЕРЖАВИ

Проаналізовано зв'язок між ціновою політикою та іншими напрямками державної політики. Визначено детермінанти цінової політики в сфері лісокористування, досліджено вплив домінуючої ідеології та економічних шкіл на регулятивну роль держави.

Ключові слова: цінова політика, економічна політика, лісокористування, державне регулювання.

Постановка проблеми. З 90-х років ХХ ст. з руйнуванням планових економік на пострадянському просторі починається усвідомлення нової ролі держави в економіці. Після тривалого періоду відходу від активної її участі в ціноутворенні, коли державне втручання здійснювалося лише як реагування на цінові кризи, після набуття негативного досвіду виникає об'єктивна необхідність формування нового бачення змісту цінової політики держави в сучасних умовах. Незважаючи на прийняття законодавчих актів у галузі державного регулювання цін, поняття "цінова політика" залишається офіційно не визначеним у них [1, с. 51], а отже і його визнання ставиться під сумнів. Водночас послаблюється увага до категорії регуляторної політики, яка є де-що ширшою і краще відповідає уявленню про активність держави в економіці мішаного типу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цінову політику в Україні, як зазначає О. Гош, пушено на самоплив. ...Пауза у теоретичному дослідженні ціни, що неминуче утворилася через перехід учених-економістів на позиції іншої концепції цін, затяглася. Практика не могла чекати, доки буде знайдено оновлену істину" [2, с. 52-53]. Порівняно з попереднім, радянським періодом активних теоретичних досліджень цін політико-економічного змісту, період реформ 90-х – початку 2000-х років характеризується вакуумом фундаментальних публікацій на тему цінової політики держави, зростанням кількості досліджень цінової політики фірми і прикладних маркетингових досліджень.

Метою роботи є встановлення детермінант цінової політики в сфері лісочористування. **Завданнями дослідження** є аналіз цінової політики як одного з напрямів економічної у тісному взаємозв'язку з іншими напрямками державної політики; аналіз впливу домінуючої ідеології та економічних шкіл на регулятивну роль держави (зокрема в сфері ціноутворення); аналіз факторів, що зумовлюють необхідність державного втручання в економічні процеси в сучасних умовах.

Цінова політика та її зв'язок з іншими напрямками державної політики. Цінову політику держави прийнято розглядати як один з напрямів її економічної політики. Економічна політика, на наш погляд, – це інтеграція цілей розвитку і спрямованого на їх досягнення державного регулювання (рис. 1). У сучасних умовах дослідження цінової політики потребує аналізу як її економічного змісту, так і пріоритетів суспільного розвитку.

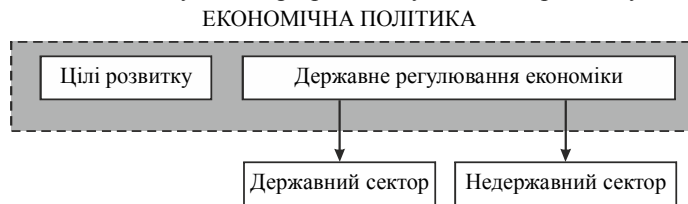

Рис. 1. Зміст і об'єкти впливу економічної політики

Цінова політика в лісовому господарстві є тісно інтегрованою з іншими напрямками державної політики, адже суспільство висуває багато цілей, що їх бажано досягнути в процесі лісочористування (рис. 2). Так, лісова політика, будучи одним із напрямів екологічної, повинна визначати цілі щодо збереження і використання лісових екосистем відповідно до Концепції національної екологічної політики України [3] як ширшого програмного документа, що визначає пріоритети в сфері природочористування. Цінова політика у цій сфері, а зокрема й в лісочористуванні, має свої особливості. Вони зумовлюються специфікою об'єктів ціноутворення, тим, що значна частина природного капіталу залишається в суспільній власності, а відтворення окремих його видів є надто тривалим або неможливим. Тут цінова політика повинна будуватись, виходячи з визнання пріоритетності екологічних цілей. Спостерігаємо тісний зв'язок лісової політики не лише з ціновим, а й з фіскальним, бюджетним, зовнішньоекономічним напрямками економічної політики.

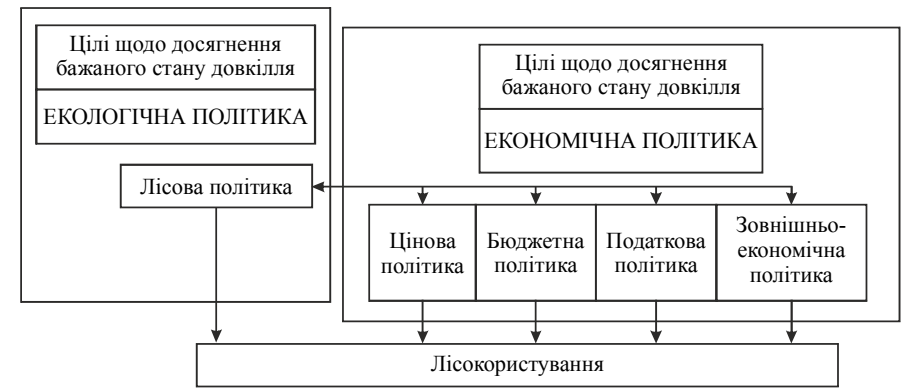

Рис. 2. Взаємозв'язок і субординація цілей різних напрямів державної політики

Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року [3] передбачає збільшення в дохідній частині бюджету частки природно-ресурсних платежів, поступовий перехід до нової системи природно-ресурсних платежів, що базуватиметься на принципах рентного доходу стосовно всіх природних ресурсів. Це є стратегічним напрямом державної цінової політики в сфері природочористування.

Цінова політика і роль держави. Державну політику цін потрібно розглядати у тісному взаємозв'язку з роллю держави як регулятора і державного сектору, як суб'єкта економіки. Цінова політика визначається тим, яка міра державного впливу на економічні процеси визнається на сучасному етапі соціально-економічного розвитку за необхідну і достатню. Ступінь участі держави в економіці є одним із головних предметів дослідження різних шкіл економічної думки, і щодо нього немає єдності поглядів. Як пасивність держави, так і її надмірна регулятивна діяльність є причиною суспільних втрат.

Економічна теорія і політика тісно пов'язані з конкретними ідеологіями і по суті виражають їхні економічні рекомендації (рис. 3, 4). Провідними ідеологіями сьогодні вважаються лібералізм (класичний і сучасний), соціал-демократизм та консерватизм [4, с.114].

Рис. 3. Теоретико-ідеологічні детермінанти цінової політики держави

НЕОРТОДОКСАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ		ЗАХІДНИЙ МЕЙНСТРИМ		
Лівий фланг економічної думки	Лівоцентристські економічні теорії	Центризм в сучасній західній економічній теорії	Право-ліберальні і консервативні економічні теорії	Економічний ультра-лібералізм
<ul style="list-style-type: none"> ліворадикальна критика капіталізму західний марксизм 	<ul style="list-style-type: none"> неортодоксальне кейнсіанство інституційно-еволюційний напрям західно-європейська соціал-демократія 	<ul style="list-style-type: none"> німецький неолібералізм неоінституціоналізм ортодоксальне (праве) кейнсіанство 	<ul style="list-style-type: none"> сучасна неокласична теорія 	<ul style="list-style-type: none"> неоавстрійська школа
Критика буржуазії і буржуазних теорій	Критика маржиналізму і марксизму	Маржиналістська революція (1870-1890)		

Рис. 4. Спектр головних економічних теорій та їхній ідеологічний зміст (за А. Худокормовим [7])

Головними теоріями державного втручання в економіку є неокейнсіанська, заснована на ідеях сучасного (соціального) лібералізму, і монетаристська, в основі якої – повернення до постулатів класичного лібералізму в неоліберальній формі (табл.). Як зазначає Ю. Князев, "тенденція до посилення регулюючої ролі держави в останні два десятиліття ХХ ст. була перервана відродженням економічного лібералізму і поверненням до уславлення вільного ринку, причому ініціатори нового напрямку [неолібералізму – О.В.] жорстко протиставили себе кейнсіанству та іншим теоріям державного дирижизму" [5, с. 26]. Неоліберальні ідеї державного регулювання здобули перемогу на кейнсіанськими в 1970-х роках на тлі економічної депресії, період їх розквіту – кінець 1980-1990 років. Вашингтонський консенсус – тип макроекономічної політики, яка реалізує ідеї неолібералізму через провідних гравців на глобальному рівні стосовно слабших країн, – передбачає лібералізацію зовнішньої торгівлі, дерегулювання економіки, вільний обмінний курс, зниження обмежень для прямих іноземних інвестицій, тотальну приватизацію, відмову від протекціоністських заходів. Реалізована на теренах пострадянських та інших країн у 90-х роках ХХ ст., ця політика завдала їм непоправної шкоди.

Економічна глобалізація, яка розгорнулася наприкінці ХХ ст. на фоні кардинальних політичних змін, змушує по-новому подивитись на роль держави загалом та національну економічну політику. Темпи, з якими відбуваються глобальні зміни, набагато випереджують здатність політичних еліт, урядів і наукової спільноти до їх усвідомлення і вироблення адекватної реакції.

Жорстко критикуючи "ринково-центричну" економічну теорію, російські дослідники А. Бузгалін і А. Колганов [6] дають нове трактування ролі та функцій державного регулювання. На думку цих авторів, невдовзі відбудеться аналіз *постринкової* економіки, яка формується у процесі руху до постіндустріального суспільства, зокрема, й під впливом глобалізації.

Табл. 1. Погляди головних економічних шкіл на проблему державного регулювання економіки

Економічні школи і напрями, які обґрунтовують необхідність державного регулювання	Економічні школи і напрями, які виступають за обмеження державного втручання, свободу ринку
1	2
Меркантилісти (XVI-XVII ст.). В епоху феодалізму наголошували на необхідності активного втручання держави у функціонування ринків, регулювання зовнішньої торгівлі для збільшення багатства держави.	Фізіократи (XVII-XVIII ст.). Правило "laissez-faire, laissez-passer" – невтручання у економічні процеси (рівень зайнятості або цін). Класичні економісти (XVIII-XIX ст.). "Невидима рука ринку" А. Сміта. Роль держави полягає в охороні прав власності й права самостійного прийняття рішень. Ідеологія класичного лібералізму (А. Сміт). Ідеологія сучасного лібералізму (Дж.С. Мілль). Неокласичні економісти (1870-...) наголошують на свободі ринкового механізму і ціноутворення. Сучасна неокласична теорія є домінуючою серед економічних шкіл.
Марксизм (XIX-XX ст.). Теоретична основа державної планової економіки, суспільної власності на засоби виробництва і планового ціноутворення. Інституціоналізм (кінець XIX – поч. XX ст.). Виник у США на ґрунті загострення суперечностей капіталізму і розчарування в економічних поглядах неокласиків. Характеризується критичним ставленням до головних неокласичних ринкових концепцій та методології. Заперечує здатність капіталістичної системи до саморегулювання, наголошує на необхідності доповнити ринковий механізм державним регулюванням з метою подолання недоліків ринку (монополізація, нерівність, різниця суспільних і приватних інтересів, економічні кризи).	

<p>Неоінституціоналізм (1960-1970 рр.). Інституціоналісти нової хвилі за поглядами на роль держави і ступінь ринкової свободи займають проміжну позицію, є практично послідовниками неокласичних економістів. Визнають неокласичні постулати: "крайще миритися з помилками ринку, ніж з помилками держави". По-раді з сучасною неокласичною теорією неоінституціоналізм формує мейнстрім (домінуючу теорію). Вважають, що неоінституціоналізм є конкуруючою до неокласичної теорії системою, несумісною з нею.</p>	<p>Неоліберальна школа виникла в 30-ті роки ХХ ст. як опозиція кейнсіанським заходам регулювання, які обмежують систему вільної конкуренції (Л. Мізес, Ф. Гакс), сьогодні є частиною мейнстріму (домінуючої ортодоксальної економічної теорії). Ринок є не лише потрібним, але він повинен бути також некеріваним і не може бути інструментом державного маніпулювання для досягнення певних результатів. Роль держави полягає у створенні умов для конкуренції та контролю їх дотримання. Державне втручання безпосередньо в економічні процеси є неприпустимим. Посилення ролі держави неминуче призводить до посилення бюрократії.</p> <p>Західно-німецька течія неолібералізму пропонує теорію соціального ринкового господарства, заснованого на принципах свободи особистості, торгівлі, підприємництва, ціноутворення, яку було успішно застосовано після Другої світової війни. Держава повинна підтримувати умови для існування соціального ринкового господарства.</p> <p>Неоліберальні ідеї державного регулювання здобули перемогу над кейнсіанськими в 1970-х роках на тлі економічної депресії, період їх розквіту – кінець 1980-1990 рр. Сучасний неолібералізм потребує дерегулювання економіки, лібералізації і приватизації. Його розглядають у тісному взаємозв'язку з економічною глобалізацією. Його принципи передбачають будь-яке поширення вільного ринку, відкритість національних ринків, експортну орієнтацію економік.</p>
<p>Неоінституціоналізм (1960-1970 рр.). Інституціоналісти нової хвилі за поглядами на роль держави і ступінь ринкової свободи займають проміжну позицію, є практично послідовниками неокласичних економістів. Визнають неокласичні постулати: "крайще миритися з помилками ринку, ніж з помилками держави". По-раді з сучасною неокласичною теорією неоінституціоналізм формує мейнстрім (домінуючу теорію). Вважають, що неоінституціоналізм є конкуруючою до неокласичної теорії системою, несумісною з нею.</p>	<p>Кейнсіанство. Утвердилося в 30-40 роках ХХ ст. як альтернативний неокласичному напрям. Ідеологія сучасного лібералізму. Дж.М. Кейнс – основоположник теорії активного державного втручання в економіку. Визнає нестабільність ринкової економіки й обґрунтовує необхідність її державного регулювання: вплив на споживання, забезпечення зайнятості засобами грошово-кредитної і податкової політики. Така економічна політика була провідною в західних країнах від 30-х років до економічної кризи на початку 70-х років ХХ ст. Неокейнсіанство – напрям, що успадкував ідеї кейнсіанства, теоретично і методологічно оновивши їх (50-60 років ХХ ст.), підкреслюючи ще активніший, прямиший і систематичний вплив держави на економіку.</p>

Участь держави в усуненні вад ринку, виконання нею функцій, які ринку не здатний виконати, – це не просто державний вплив на ринкову економіку, як примітивно трактує панівна економічна теорія, а розвиток постринкових відносин. Нове бачення ролі держави заперечує обмеження її лише вольовими (неекономічними) функціями щодо створення умов для розвитку ринку і передбачає реалізацію нових, постринкових економічних відносин свідомого регулювання економічних процесів у загальнонаціональному масштабі.

На нашу думку, можна виділити такі фактори, що зумовлюють необхідність посилення участі держави в економічних процесах на сучасному етапі розвитку:

- потреба у забезпеченні більшої соціальної справедливості, що є результатом досягнутого прогресу в соціальній сфері;
- зростання потреби у суспільних благах (*public goods*), зокрема екологічні, які не можуть бути запропоновані в достатньому обсязі ринком, що є результатом зміни структури споживання і зростання чисельності населення;
- розширення сфери дії екологічних, соціальних, гуманітарних норм, поширення неринкових цінностей і стимулів;
- посилення відкритості економіки, внаслідок чого проявляються диспропорції між системами внутрішніх і зовнішніх цін;
- потреба захисту національних інтересів в умовах загострення глобальної конкуренції;
- ріст значення суспільної власності;
- притаманні вільному ринку недоліки ("провали").

Висновки. Ступінь впливу держави на рівень цін залежить від домінуючої політико-ідеологічної парадигми розвитку. Саме вона визначає вибір тих чи інших форм і методів державного регулювання цін. В Україні неоліберальна економічна ідеологія прийшла на зміну соціалістичної. Загрози, що вона несе в собі для природного капіталу й екологічного добробуту нації, визнаються на рівні впливових політичних еліт вимушено, лише в міру нагромадження багатьох фактів, що її дискредитують і роблять невідповідним її підтримку в очах виборців. Отже, в Україні цінова політика держави знаходиться під значним впливом політичної кон'юнктури.

Позитивною, на наш погляд, є поступова зміна бачення економічної системи, яку варто розбудовувати від ринкової до змішаної, багатоукладної економіки, що спостерігається упродовж останніх 7-9 років під впливом порівняльного аналізу власного досвіду і досвіду інших пострадянських країн.

Відродження уваги до цінової політики держави зумовлюється об'єктивним зростанням ролі останньої в умовах глобалізації і посилення еколого-економічних суперечностей. Актуальність екологічних проблем, вирішення яких не під силу ринковим силам, що збіглося із періодом докорінного політичного й економічного зламу, неспроможність суспільства протистояти новим загрозам є причиною того, що виникають нові очікування і вимоги до державного управління у сфері природокористування. Виділені нами фактори, що зумовлюють необхідність державного регулювання загалом і цінової політики, зокрема в сфері лісокористування, на сучасному етапі пов'язані з гуманізацією, екологізацією суспільного розвитку, глобалізацією, а також з традиційними вадами ринку.

Література

1. Чудний О. Законодавчі засади державної цінової політики та проблемні питання її реалізації в Україні / О. Чудний // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2005. – № 10. – С. 48-52.
2. Гош О. Об'єктивні засади ціноутворення в постсоціалістичній Україні / О. Гош // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2001. – № 1. – С. 52-57.
3. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р., № 880-р. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=880-2007-%F0&p=1248258028302983>.
4. Кульчицький Б.В. Економічні системи суспільства: теорія, методологія, типологізація : монографія / Б.В. Кульчицький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 352 с.
5. Князев Ю. Эволюция экономической теории: от рыночного либерализма к социальному регулированию / Ю. Князев // Общество и экономика. – 2008. – № 3-4. – С. 19-44.
6. Бузгалин А. Рыночноцентрическая" экономическая теория устарела / А. Бузгалин, А. Колганов // Вопросы экономики. – 2004. – № 3. – С. 36-49.
7. Худокормов А. Современная экономическая теория Запада (обзор основных тенденций) / А. Худокормов // Вопросы экономики. – 2008. – № 6. – С. 20-43.

Врублевская Е.В. Ценовая политика в сфере лесопользования и изменение роли государства

Проанализирована связь между ценовой политикой и другими направлениями государственной политики. Определены детерминанты ценовой политики в сфере лесопользования, исследовано влияние доминирующей идеологии и экономических школ на регулятивную роль государства.

Ключевые слова: ценовая политика, экономическая политика, лесопользование, государственное регулирование.

Vrublevska O.V. Price policy in forest usage and change of the role of state

Links between price policy and other public policy directions are analyzed. Determinants of the price policy in forestry are examined; the impact of mainstream ideology and economic thought on state regulation is analyzed.

Keywords: price policy, economic policy, forest usage, state regulation.

УДК 630*9(332.3)

Аспірт. У.П. Бабкевич¹ – НЛТУ України, м. Львів

ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ПОГЛИНАННЯ ЛІСОВИМИ ЕКОСИСТЕМАМИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

Висвітлено важливість лісових екосистем у боротьбі з глобальними змінами клімату. Розглянуто основні принципи економічного стимулювання економічної діяльності, спрямованої на покращення поглинання парникових газів лісовими екосистемами.

Ключові слова: принципи, лісові екосистеми, поглинання парникових газів, економічне стимулювання.

З огляду на стрімкі темпи розвитку та збільшення чисельності населення на Землі, різко погіршився екологічний стан довкілля. Це призвело до дисбалансу багатьох екологічних систем, деякі з яких вже ніколи не повернуться в початкову точку рівноваги. Ця проблема посилюється ще більше,

якщо розглядати якість довкілля як суспільну спадщину людства. Оскільки Природа не визнає кордонів, то ведення господарства на території певної держави повинно бути невиснажливим і таким, що не завдає шкоди сусіднім територіям.

Значення лісів як одного з ресурсів світової спадщини людства ще більше посилюється в умовах зростання глобальних екологічних загроз, пов'язаних з викидами в довкілля парникових газів. Зростає глобальне суспільне екологічне, економічне і соціальне значення лісових екосистем як поглиначів парникових газів і лісового господарства як галузі національної економіки, що впливає на процеси поглинання і викиди парникових газів лісовими екосистемами. З огляду на загострення глобальних екологічних загроз буде зростати суспільна вартість екологічних послуг щодо поглинання лісовими екосистемами парникових газів. Це зростання буде пов'язане з об'єктивною необхідністю зменшення викидів парникових газів у довкілля до 2050 р. на 50 відсотків та зростанням обсягів суспільної праці, що буде спрямована на скорочення викидів парникових газів промисловими підприємствами, транспортом та іншими забруднювачами повітря [3-4].

Обговорення проблем довкілля світовою спільнотою в рамках Кіотського протоколу (1997), зокрема на самітах у Копенгагені (2009) і Канкуні (2010), свідчить про об'єктивну необхідність стимулювання економічної діяльності в лісовому господарстві, спрямованої на покращення поглинання парникових газів лісовими екосистемами. Це стимулювання рекомендується здійснювати на основі таких принципів:

- активної участі лісового і сільського господарства України в кіотському процесі, спрямованому на подолання глобальних екологічних загроз;
- функціонування національного кадастру парникових газів у лісовому і сільському господарстві;
- функціонування державних стандартів на стан лісових екосистем з урахуванням їх спроможності поглинати парникові гази;
- запровадження національної системи екологічної сертифікації лісових екосистем і менеджменту в лісовому господарстві з урахуванням їх спроможності поглинати парникові гази;
- участі лісового і сільського господарства в національній і міжнародній системах торгівлі квотами на викиди парникових газів;
- створення національного "Зеленого фонду" для фінансування, відтворення і охорони лісів "Кіото";
- платності екологічних і соціальних послуг лісових екосистем;
- відшкодування екологічної шкоди, що завдана фізичними і юридичними особами лісовим екосистемам і призвела до погіршення поглинання ними парникових газів;
- обов'язкового збереження та захисту лісів як ресурсу спільної спадщини людства.

Принцип активної участі лісового і сільського господарства України в кіотському процесі, спрямованому на подолання глобальних екологічних загроз, витікає із суті Кіотського протоколу (1997) і перемовин, що відбулися на самітах у Копенгагені (2009) і Канкуні (2010) з метою оновлення кіотських домовленостей після 2012 р. та залучення сільського та лісового господарства до кіотського процесу [2-4]. Доцільність залучення сільського

¹ Наук. керівник: проф. І.М. Синякевич, д-р екон. наук